

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלך באגדף ובסולת פלאו

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סליבה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זמירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ מל בת אסתר ע"ה | לע"נ רחל שנהר בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל ויהונתן בני אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברותיות ובגשמויות

גליון מס' 866
פרשת בראשית
כ"ט תשרי התשפ"ז

בפתח הגליון

ברכה"ג אלון מאיר ואלק"ג

בראשית - בקול רם אברך שם יה תמיד

החיד"א מביא שהמילה "בראשית" מצביעה על החיוב לברך בקול רם: בראשית - בקול רם אברך שם יה תמיד. ובהקשר לכך סיפר החיד"א, שבירושלים הכתירו פעם יהודי מסויים בתואר 'קדוש' וזאת מסיבה אחת ויחידה, שגם בהיותו חלוש התאמץ ללכת לבית המדרש כדי לענות אמן על הברכות.

ובהקשר לכך מסופר על ר' זושא מאניפולי, שהיה לו מנהג קבוע, שבתום תפילת שחרית שלו, היה דופק על זגוגית בית מדרשו ואומר 'רבונו של עולם הגיעה השעה לאכול, אנא השבע את נפשי וספק את מזוני'. השמש המסור שלו, עמד פעם ליד החלון ושמע את תפילתו של הרבי ומאז נהג מדי בוקר להכניס דרך החלון מגש ועליו ארוחה דשניה. ר' זושא היה נוטל את המגש, והיה בטוח שהמזון נשלח לו באופן ישיר מידי של הקב"ה, הן את העולם כולו בטובו. ויהי היום, וליד בית המדרש חלף עובר אורח וכראותו את אשר נעשה החליט להעמיד את הנושא במבחן. הוא תיכנן לסלק למחרת את המשמש מחלון בית המדרש, ואז ידפוק ר' זושא על החלון ונראה מי יכניס לו את האוכל...

וכך עשה. למחרת שידל את השמש ללכת למקום פלוני, ולא עמד איש ליד החלון. ר' זושא מסיים את התפילה, דופק כמנהגו על החלון, ובדיוק באותו רגע... נכנס מאן דהוא - והפעם דרך הדלת הראשית - ובידו מגש עם דברי מזון והניחם לפני הרבי.

המתין מיועדנו מחוץ לבית המדרש, כדי לדעת מי הוא זה ואי זה הוא, השניים, השליח שהביא את האוכל והרבי, שהו זמן מה בבית המדרש, וכשפנה האורח לצאת, שאלו למי אתה ואנה תלך, וכיצד נקלעת למקום. הלה החל לספר את שאירע עימו אתמול בגשר שעל הנהר הסמוך. על גשר זה שהיה צר מאוד יכול היה לעבור רק אדם אחד, "ובאותו בוקר החילותי לחצות את הנהר ולפתע ראיתי יהודי מגיע מולי", סיפר.

פחו עלי יצרי והחלטתי לדחפו למים שלא היו עמוקים מדי, וכך עשיתי, למחרת התברר לי שהיהודי שדחפתי למים לא היה אחר מאשר הרבי ר' זושא. הזדעזעתי מאד וידעתי שעלי לבקש ממנו מחילה רבת, לכן חשבתי שכדאי שאגיש לו בבוקר דברי מאכל ומזון, ואז - כטוב ליבו - בוודאי יאבה סלוח לי. וכך עשיתי. הכנתי דברי מאכל טעימים, העמסתי אותם על מגש מכובד, והמתנתי עד שהרבי יסיים את תפילתו ואז הגשתי לפניו את האוכל, והוא כמוהו סלח לי על פשעי... הרבה שלוחים לו למקום לספק את מזונו של כל בריה ובריה שברא בעולמו. הלך המאלף מסיפור זה, המובא במקורות, הוא שכל האמצעים שבאמצעותם אנחנו מקבלים את מזוננו, הם רק שלוחים, אבל האדון האמיתי, שהוא בעל האוצרות, הן ומפרנס אותנו בכל עת ובכל שעה, הוא הקדוש ברוך הוא, ואילו צריך לשאת את עינינו בבואנו לבקש ולהודות על המזון. לאחרונה יש חיזוק רב בענייני הברכות בציבור כולו. יש המדפיסים את ברכת 'אשר יצר' בפורמטים שונים ומבקשים לחזק בכך את הקהל בברכה זו, ויש שקיבלו על עצמם להתחזק בברכות אחרות.

בשורות אלו באנו לעורר על ברכת המזון, שהרי אין לך דבר יותר "הגיוני" מאשר ברכה זו. וכי יעלה על הדעת, שכאשר יתארח אדם אצל חבירו וזה יגיש לפניו סעודות כיד המלך, היצא האורח מהבית בלי לומר תודה ?? הרי אם יקרה דבר כזה, ייחשב האורח כבן בלי דעת. והנה אנחנו מתארחים שלוש פעמים ביום על שלחנו של הקב"ה, היתכן שלא נאמר לו תודה רבה במאור פנים ?? היתכן כדבר הזה ?? אנשים רגילים לשבח בכל לשון של שבח את מפעלי הכנסת האורחים הקיימים בציבור החרדי, בהם מקבלים מאות איש, עניים ונזקקים, סעודות חמות ומזינות, חינם אין כסף. אכן, מפעלי חסד אדירים.

אבל אסור לשכוח שמפעל הכנסת האורחים של רוענו אבינו מתפרס על כל העולם כולו, ומדובר במפעל עם סניפים ושלוחות בכל העולם המספק מיליארדים של מנות אוכל מכל הסוגים, שלוש פעמים ביום...

על כן, כשסיימנו לאכול והננו אווזים בידינו את הברכות, נעצור לרגע את מירוץ החיים ונחשוב שברכה זו היא בעצם אמירת תודה למי שנתן לנו את הלחם ואת המרק, את הפירות ואת העוגות. את הכל. תודה, תודה רבה. פשוט כך. על כן, מחובותינו לברך ברכה זו בכונה עמוקה ובשמחה.

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלך, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בעת ביקורו של מרן בפריז שבצרפת. הביקור תוכנן זמן רב מראש, ובני הקהילה, שציפו לבואו של מרן בכליון עינים, קיבלוהו בכבוד מלכים. נכבדי הקהילה המתינו לו בשדה התעופה, נרגשים ונפעמים, במשלחת כבוד מיוחדת. וילדי הקהילה ניצבו הכן, לבושים חגיגתי, ודגלונים בידיהם. אך לא רק בני הקהילה היהודית המתינו למרן בשדה התעופה. משמור כבוד מיוחד, המורכב מאופנוענים לובשי מדים, וניידות משוריניות, הועמד לכבודו של מרן, על ידי משטרת פריז. ברדת מרן מן המטוס, קיבל המשמר את פניו, בכבוד השמור לראשי ממשלות. השוטרים איבטחו את הביקור בקפידה, וליוו את רכבו של מרן בניידות ובאופנועים, עד לביתו של רב הקהילה, כשהם מפנים את הדרך לפניו, וחוסמים את הכבישים עבור שיירתו.

כאשר הגיע הרכב לבית הרב, יצא מרן מן הרכב, וביקש מרבה של הקהילה להזמין להיכנס. אולם מרן ביקש: "אנא, קרא לכאן את השוטרים ואנשי הביטחון שלייונו לכאן". "לשם מה?" התעניין רבה של הקהילה. "אני רוצה לברך אותם ולהודות להם, על שטרחו למעני!"

"אבל, רבנו, הלא הם גויים. הם לא יודעים מה זה 'מי שבירך'?" ניסה רבה של הקהילה להסביר. "בכל זאת, קרא להם!" הורה מרן. עשה רבה של הקהילה כפי שנתבקש, ואנשי הביטחון נקראו להתאסף ליד רכבו של מרן. מרן נתן בהם את עיניו הטובות, ובירך אותם בחום מקיורות ליבו, במשך דקות ארוכות. השוטרים הקשוחים, עטויי הקסדות ולבושי האפודים, עמדו והאזינו בקשב. הם לא כל כך הבינו את שפת הקודש, שבפיו של הרב, אבל ליבותיהם הרגישו את החום הממיי שקרן ממרן. דמעות סוררות נקו בזוויות עיניהם...

המעמד המורגש הסתיים, אך הסיפור תם ולא נשלם. הפרק האחרון באותו סיפור התרחש תקופה מסוימת לאחר שמרן שב ארצה, כאשר רבה של הקהילה הזדמן אל ארמונו של נשיא צרפת, ז'אק שיראק. מה מאוד הופתע כאשר הנשיא פנה אליו ושאל: "מה שלומו של הרב עובדיה יוסף מיישראל?"

רב הקהילה הרים את גבותיו בתמיהה. "שלומו טוב, ברוך ה'" דיווח לנשיא, "אבל מדוע בכך מתעניין הנשיא?" שאל בנימוס. וכך סיפר לו הנשיא הצרפתי, בלא מעט התרגשות: "דע לך, כי קיבלתי מכתב מרגש מאוד, מאנשי המשטרה הצרפתית. הם כתבו לי, כי ה'אפיפיור' של היהודים, הינו אדם מיוחד במינו, בעל לב רחמן ורגיש מאין כמוהו. והוא חולק כבוד עצום לכל נברא, ומכיר טובה לכל אחד..."

רבה של הקהילה הוצמט למקומו. לפתע הבין, כי עניו הקדושות של מרן צפו את קידוש ה' העצום שייגרם כתוצאה מאותו "מי שבירך".

לא זו בלבד. במשך התקופה שלאחר מכן, אישר הנשיא הצרפתי את כל בקשותיהם של בני הקהילה היהודית, מעל ומעבר לכל הציפיות. והכל, בזכות אותו "מי שבירך"...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"בראשית ברא אלוקים"

הקב"ה "אסתכל באורייא וברא עלמא" (זוהר תרומה דף קסא ע"ב) - תחילה ברא ה' יתברך את התורה הקדושה, וכל מה שנוצר בעולם הוא מחמת הכתוב בה.

רגיל היה אור העולם אדונינו הגר"א מוילנא ז"ל לומר, שאם יש משהו שאינו כתוב בתורה, סימן שבאמת אין דבר כזה... "הפך פה והפך פה, דכלא פה" (אבות ה, כא).

רבינו ה'אור החיים' הקדוש, בדבריו על פסוק זה, מנפץ את כל 'תורת' הכפירה, וזה לשונו: "את השמים ואת הארץ" - דקדק לומר שני 'אתין', לרבות כל הנמצא בעולם."

לכאורה היה צריך לומר "בראשית ברא אלוקים שמים וארץ". מדוע נוספה פעמיים המילה 'את'?

אלא - אומר ה'אור החיים' הקדוש - "את" באה לרבות, כמובא בגמרא (פסחים כב ע"ב). ה'את' באה להודיע: אל תטעה לחשוב שרק מה שאתה רואה בעיניים זו הבריאה. בשעה שאתה מסתכל על השמים אתה יודע מה הם מכילים? עולמות עצומים לאין ספור, ואת כל הבריאה כולה של השמים ברא הוא יתברך שמו.

"ואת הארץ" - מעבר לאדמה שאותה אנו רואים לכל מלוא האופק, הקב"ה ברא דברים שונים שנועדו לשמש את הברואים. חלקם טמונים במעמקי האדמה או במים, ובמהלך השנים התגלו באופנים מכוונים או באקראי, ועוד היד נטויה.

כל זה כלול במילה 'את' של "ואת הארץ", הבאה לרבות את כל הדברים החומריים הקיימים בבריאה.

"ואת השמים" - ה'את' בא לרבות את כל הדברים הרוחניים שהקב"ה ברא בשמי השמים, הבריאה הרוחנית, שצריך להתעמק ולהתבונן בה, הכל בכל מכל כל ברא הקב"ה.

לא יתכן שיאמר אדם חס וחלילה שיש בריאה שה' יתברך לא ברא אותה, ולא עוד אלא שהכל עשה האלוקים בששת ימי בראשית. אלא שישנם דברים גלויים וישנם דברים שאינם גלויים, אותם ניתן לגלות לאחר עמל, כגון הזהב והיהלומים, מרבצים של נחושת ואבץ, ועוד חומרים שונים.

בכל מה שהאדם עושה ומייצר, הוא משתמש בחומרים הנפלאים הקיימים בבריאה, ועל ידי טכניקות שונות הוא מכין מהם חומרים חדשים. אבל אפילו הפרופסור הגדול ביותר לזואולוגיה לא הצליח לייצר יתוש קטן, רק הקב"ה בורא הכל!

וזאת עלינו לזכור ולהאמין תמיד, שכל הבריאה של הקב"ה היא, ובלימוד פסוקי מעשה בראשית נוכל לחזק בעצמנו את עיקר האמונה החשוב: "אני מאמין... שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים".

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"בראשית ברא אלקים..." (א, א).

מבאר רבינו יעקב בן אשר, בעל ה"טורים": סופי התיבות במילים: "ברא אלוקים את", אשר בתחילת פרשת הבריאה, מצטרפות למילה "אמת".

וכן מסתיימת פרשת הבריאה במילים: "אשר ברא אלקים לעשות", אשר גם סופי התיבות במילים אלה, מצטרפות למילה "אמת". דבר זה בא ללמדנו, כי מדת האמת קיימת בכל מעשי בראשית, ובלי האמת אין העולם מתקיים. בידוע - אמר הצדיק רבי שמחה בונים מפשיסחה - כי כל מחבר ספר, נוהג לרמוז את שמו בתחילת ספרו. משום כך קבע הקב"ה את חותמו בתחילת ספרו. כי "בראשית ברא אלקים", סופי תיבות "אמת", וחותמו של הקב"ה - "אמת".

"ויברך אלקים את יום השביעי" (ג, ב).

מסופר במדרש, כי פעם אחת יצא הקיסר של רומי לטייל ברחובותיה של רומי. במהלך טיולו הגיע ונכנס לרחוב היהודים.

אותו יום - שבת היה, ובאפו עלו ריחות ערבים של תבשילי השבת. התענג הקיסר על הריחות הנפלאים. קרא לרבי יהושע בן חנניה, ושאל: "אמור נא לי רבי יהושע, מדוע ריחות תבשילי היהודים הינם כה ערבים, ואני מעולם לא הרחתי ריח כה ערב?" ענה לו רבי יהושע: "תבלין אחד יש ליהודים, ושבת שמו, והוא הגורם לטעם ולריח המיוחדים".

בבקשה ממך - אמר הקיסר - תן לי מעט מאותו תבלין. רק למי ששומר את השבת מועיל אותו תבלין - ענה רבי יהושע - ומי שאינו שומרה, אין מועיל לו כלל.

"ועפר תאכל ימי חיך" (ג, ד).

לכאורה קשה, מהי הקללה שנתקלל הנחש בכך, והרי אם עפר הוא מזון - נמצא מזון מצוי לו בשפע ובלא כל טורח?

מבאר זאת המדרש רבה על פי משל: מלך אחד היה לו בן, והיה אביו מספק לו כל צרכיו, ולא מנע ממנו דבר. כל שהיה הבן צריך בקש מאביו, ואביו, באהבתו את בנו, נתן לו את כל מבוקשו. לימים אירע, והבן סר מדרך הישרה והיה חוטא. כעס עליו אביו כעס גדול, הוכיחו בדברים - אולם ללא הועיל. קרא המלך לאחד משריו המקורבים, ואמר לו: תן לבני כל מחסורו, ביד רחבה. השתומם השר מאד על דברי המלך ושאל: אדוני המלך, מדוע אתה נותן לו כל צרכיו, והרי אין הוא הולך בדרך ישרה?

אינך מבין את כוונתי - ענה המלך - כל זמן שבני הלך בדרך טובה, רציתי לראותו תמיד, משום כך, בכל פעם שהיה צריך דבר מה, היה בא לי, ואני שמחתי לפגשו ולמלא את כל בקשותיו. אולם עכשיו, כאשר סר מן הדרך הישרה, אין אני חפץ לראותו כלל! ברצוני שתתן לו אתה את כל צרכיו, כדי שלא יבוא כלל לארמוני.

כן הוא גם הנמשל, אחרי שהנחש הסית את חוה לאכול מעץ הדעת, וגרם חטא כה גדול, אמר לו הקב"ה: "ועפר תאכל כל ימי חיך", הרי צרכיך מסופקים בכל מקום שתפנה, ואין לך לפנות עוד אלי בתפילה, הסתלק נא מעלי..."

ביני לבני

הרה"ג יחיאל פליסקין שליט"א מח"ס "שתולים בבית השם" ועוד

אתגרים

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל היה אומר:

"לעתים, אדם עובר קושי מסוים, כשהמטרה משמים היא לכוון את אחד מבני משפחתו לשליחות-חיים בנושא זה" (חכמת הנפש היהודית עמ' 95). מסתבר, כי את הדברים אמר מנסיין אישי שחוהו על בשרו, כפי שסיפר בנו, רבי עזריאל אויערבאך שליט"א: בצעירותו, היתה לאבא שאיפה להיות דיין. הוא השקיע את כל כולו בנשים-נזיקין. את מסכת בבא קמא, למד מאות פעמים.

ואילו היום, כלל ישראל סמוך על חידושי ופסקיו הבהירים בהלכות שבת, ובפרט לנוכח החידושים הטכנולוגיים. כיצד אירע דבר הפלא? היה זה

כאשר נפגע חוש-השמיעה של סבתא, הרבנית צביה אויערבאך, לאחר לידת בת הצעירה. הרופאים הציעו לרכוש מכשיר שמיעה, שהיה חדש יחסית בשוק, אך התעוררה בעיה הלכתית שלא היתה מוכרת עד אז: כיצד ניתן להשתמש במכשיר בשבת.

אבא הצטער מאד למשמע הבשורה שסבתא לא יכולה לשמוע, ומיד החליט ללמוד את סוגית השימוש במכשירי חשמל בשבת.

הוא עמל ימים ולילות: ישב שעות עם הרב מטעפליק, רבי שמשון אהרן פולנסקי זצ"ל, וכך הגיע לכדי הכרעה הלכתית, והכל בשביל למצוא פתרון למכשיר השמיעה של אמא שלו.

כך, רבבות אלפי ישראל זכו לספר 'מאורי אש' שכתב אבא בגיל צעיר, ובהמשך לשלל פסקיו והוראותיו בהלכות שבת. כך התברר, כי ליקוי השמיעה של הסבתא, כיוון את אבא אל תפקידו המיוחד בחיים.